

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen en bezwaren bij het ministerieel besluit tot definitieve bescherming als stadsgezicht van Grote Markt en omgeving in Lier

Provincie: Antwerpen

Gemeente: Lier, 1ste afdeling, sectie G en K

Objectnummer: 4.02/12021/147.1

Dossiernummer: 4.001/12021/101.1

Omschrijving:

Stadsgezicht Grote Markt en omgeving,
Eikelstraat, Felix Timmermansplein, Florent Van Cauwenberghstraat, Grote Markt, Koning-
Albertstraat, Rechtestraat en Vismarkt

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, **03 MEI 2018**

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 19 juli 2017.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 19 juli 2017.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 19 juli 2017.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Lier

Het advies werd gevraagd op 19 juli 2017.

Het college van Burgemeester en Schepenen van Lier bracht op 7 augustus 2017 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

De Dienst Omgeving, de Dienst Openbaar Domein en de Dienst Erfgoed en Toerisme werden gevraagd om advies uit te brengen.

Het college vraagt op basis van deze adviezen om de volgende punten in acht te nemen:

"De historische functie van de Grote Markt als winkel- en horecacentrum te erkennen en de visuele consequenties hiervan (winkelpuien, terrassen, uithangborden) nu en in de toekomst te beschouwen als toelaatbaar en wijzigbaar." Het advies van de dienst Omgeving, waarnaar deze paragraaf verwijst, luidt als volgt: *"De winkel- en horecapuien worden beschouwd als*

storende ingrepen in het besluit. Er wordt opgelegd dat zoveel mogelijk moet terug gegaan worden naar de oorspronkelijke toestand (lees zonder puien)".

Antwoord:

Het terugkeren naar de oorspronkelijke toestand is slechts een aanbeveling in het ministerieel besluit (artikel 3, 6° "het is wenselijk "). Bovendien is het niet zo dat met deze aanbeveling de verwijdering van alle winkel- of horecapuizen beoogd wordt. De meeste panden binnen het stadsgezicht werden na de Eerste Wereldoorlog immers heropgebouwd met een winkel- of horecapui. Deze behoren tot de originele toestand waarnaar verwezen wordt. Om de historische functie van de Grote Markt als winkel- en horecacentrum te erkennen wordt aan artikel 3, 6°, b) wel toegevoegd: *"Onroerend Erfgoed steunt het initiatief van de stad Lier om de levensvatbaarheid van prille ondernemingen te ruggensteunen, de leegstand in te dammen en de koopbinding en - attractie te stimuleren ten bate van het detailhandelsapparaat in het kernwinkelgebied. Uiteraard dienen de noodzakelijke ingrepen te gebeuren met respect voor de erfgoedwaarden;"*

"De historische functie van de Grote Markt als verkeersas en routeknooppunt voor voetgangers, fietsers en wagens te erkennen en bijgevolg voetpaden, de rijweg en de inrichting van het plein zelf te vrijwaren van bescherming, teneinde onderhoud en noodzakelijke mobiliteitsingrepen niet te hypothekeren".

Antwoord:

De bescherming vormt geen belemmering voor de uitvoering van omgevingswerken, zoals ook aangegeven in het advies van de dienst Openbaar Domein van de stad Lier: *"Art. 5 5° bepaalt voor welke handelingen (omgevingswerken) een toelating dient aangevraagd te worden op het openbaar domein. Deze vormen geen belemmering voor uitvoering van werken".* Omwille van de duidelijkheid wordt aan artikel 3, 8° wel toegevoegd: *"De aanleg van nutsleidingen, straatmeubilair en verkeersinfrastructuur blijft toegelaten".*

"Het heropgebouwde pand van KBC niet in de voorgestelde diepte te erkennen, gezien het weinig historische karakter van de achterbouw en parking."

Antwoord:

De afbakening van de bescherming is minder diep bij het pand van KBC (Grote Markt 24-25) dan bij de naburige panden. Waarschijnlijk wordt gedoeld op het naburige perceel K340F (Grote Markt 23) dat inderdaad dieper doorloopt. Dit heeft echter geen bijkomende impact op dit perceel omdat de achterbouwen niet opgenomen zijn bij de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken van het ministerieel besluit (artikel 2. §2.). Een stadsgezicht heeft bovendien in de eerste plaats betrekking op elementen die zichtbaar zijn vanop de openbare weg. Om die reden werd al een stuk van dit perceel, dat elders zichtbaar is vanop de openbare weg (Eikelstraat 26), buiten de afbakening van de bescherming gehouden. In artikel 1 van het ministerieel besluit wordt wel verduidelijkt dat slechts een deel van dit perceel binnen de afbakening van de bescherming valt.

"Het pand Schaeckberdt niet in de voorgestelde diepte te erkennen, gezien het weinig historische karakter van de lage aanbouw in de Brouwerijstraat."

Antwoord:

De lage aanbouw in de Brouwerijstraat wordt niet geschrappt uit de afbakening omdat deze al beschermd is als monument maar het onbebouwde deel van het perceel G841/N langs de Brouwerijstraat wordt wel geschrappt uit de afbakening omdat dit geen meerwaarde biedt voor deze bescherming. In artikel 1 van het ministerieel besluit wordt

verduidelijkt dat slechts een deel van dit perceel binnen de afbakening van de bescherming valt.

Conclusie: het advies heeft invloed op het ministerieel besluit. Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

- om de historische functie van de Grote Markt als winkel- en horecacentrum te erkennen werd aan artikel 3, 6°, b) toegevoegd: *"Onroerend Erfgoed steunt het initiatief van de stad Lier om de levensvatbaarheid van prille ondernemingen te ruggensteunen, de leegstand in te dammen en de koopbinding en -attractie te stimuleren ten bate van het detailhandelsapparaat in het kernwinkelgebied. Uiteraard dienen de noodzakelijke ingrepen te gebeuren met respect voor de erfgoedwaarden;"*
- Omwille van de duidelijkheid werd aan artikel 3, 8° toegevoegd: *"De aanleg van nutsleidingen, straatmeubilair en verkeersinfrastructuur blijft toegelaten".*
- In artikel 1 van het ministerieel besluit werd verduidelijkt dat slechts een deel van het perceel K340F binnen de afbakening van de bescherming valt.
- Het onbebouwde deel van het perceel G841/N langs de Brouwerijstraat werd geschrapt uit de afbakening. In artikel 1 van het ministerieel besluit werd verduidelijkt dat slechts een deel van dit perceel binnen de afbakening van de bescherming valt.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 19 juli 2017.

De VCOE bracht op 28 augustus 2017 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

De commissie vraagt het afbakeningsplan na te kijken en desgevallend te corrigeren (paragraaf 2: *"De commissie merkt wel op dat de exacte afbakening van de beschermde zone op het afbakeningsplan soms voor discussie vatbaar is, bijvoorbeeld waar ze dwars door al dan niet beschermde percelen loopt. Verder merkt de commissie op dat de afbakening ter hoogte van Markt 23 zeer ruim werd genomen. Het lijkt hier evenwel grotendeels een achterbouw met toegang via de Eikelstraat te betreffen."*).

Antwoord:

De ruime afbakening ter hoogte van perceel K340F (Grote Markt 23) heeft geen bijkomende impact op dit perceel omdat de achterbouwen niet opgenomen zijn bij de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken van het ministerieel besluit (artikel 2. §2.). Een stadsgezicht heeft bovendien in de eerste plaats betrekking op elementen die zichtbaar zijn vanop de openbare weg. Om die reden werd al een stuk van dit perceel, dat elders zichtbaar is vanop de openbare weg (Eikelstraat 26), buiten de afbakening van de bescherming gehouden. In artikel 1 van het ministerieel besluit wordt wel verduidelijkt dat slechts een deel van het perceel K340F binnen de afbakening van de bescherming valt.

De vraag om bestaande beschermingen niet te doorsnijden wordt deels bijgetreden. Om deze reden worden de percelen aan de Grote Markt 37 (K437G) en 54 (G794/02) volledig in de afbakening opgenomen. Het perceel aan de Grote Markt 57 (G841N) wordt op de plannen aangevuld met het bebouwde deel van het perceel G841P zodat de plannen aansluiten bij het ministerieel besluit. Om die reden wordt ook het onbebouwde deel van perceel G841N aan de Brouwerijstraat uit de afbakening geschrapt. Bij Grote Markt 41-42 (K447K) wordt een deel van het als monument beschermd perceel niet weerhouden

omdat het onbebouwd is en zich aan de rand van de afbakening van het stadsgezicht bevindt.

De commissie vraagt de fotoregistratie aan te vullen met foto's van enkele elementen die zich op de Grote Markt situeren, met name de meridiaan, de rechtssteen of heksensteen en de herdenkingssteen bij de Verloren Kost (paragraaf 2).

Antwoord:

Foto's van de meridiaan en rechtssteen (heksensteen) worden toegevoegd aan de fotoregistratie (foto 89-90). De herdenkingssteen bij de Verloren Kost is recent en heeft op zich weinig erfgoedwaarde, dus hiervan wordt geen foto opgenomen.

De beschrijving van de architecturale waarde omvat volgende passage: *"Ook het overheersend neoclassicisme in de toegangsstraten tot de Grote Markt (met name de Antwerpsestraat en de Rechtestraat) biedt een betekenisvolle, contrasterende context voor het historiserende decor van de Grote Markt, de Vismarkt en het Felix Timmermansplein."* De commissie wijst erop dat deze straten, op de Hoogbrug na, geen deel uitmaken van de beschermde perimeter. Het lijkt aldus niet wenselijk om een dergelijke passage in het ministerieel besluit op te nemen.

Antwoord:

Stadsgezichten en monumenten kunnen erfgoedwaarde putten uit hun relatie met de directe of ruimere omgeving die geen deel uitmaakt van de bescherming (contextwaarde).

De commissie vraagt in de beschrijving van de erfgoedkenmerken en -elementen aan te geven welke de meest en welke de minder waardevolle panden zijn (paragraaf 3).

Antwoord:

De beschrijving in een ministerieel besluit geeft een zakelijk, objectief en volledig beeld van de erfgoedelementen en -erfgoedkenmerken. Elementen die de erfgoedwaarde van een stadsgezicht niet ondersteunen (zoals de panden aan de Grote Markt 26 en Vismarkt 13 bij dit stadsgezicht) worden niet opgenomen in deze beschrijving. Het verdere onderscheid tussen meer en minder waardevolle panden wordt gemaakt in de beheersvisie, zoals de commissie zelf ook opmerkt.

De commissie vraagt te onderzoeken in hoeverre de ondergrondse Verloren Kost gevat wordt door de bescherming als stadsgezicht (paragraaf 3).

Antwoord:

De ondergrondse Verloren Kost wordt inderdaad niet gevat door de bescherming als stadsgezicht. De Verloren Kost is beschermenswaardig (als monument) maar deze bescherming wordt als niet-prioritair beoordeeld omdat dit gebouw op korte termijn niet bedreigd wordt en reeds voldoende bescherming geniet binnen de vastgestelde archeologische zone "Historische stadskern van Lier". Om onduidelijkheid te vermijden, wordt de Verloren Kost verwijderd uit de beschrijving van de erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken (artikel 2. §2).

De erfgoedwaarde van de bomen aan de Vismarkt is () onduidelijk. De commissie vraagt de bomen als erfgoedelement te schrappen.

Antwoord:

Tijdens de wederopbouw (in de jaren 1920) werden al bomen aangeplant aan de Vismarkt. Bovendien ondersteunen de bomen de pittoreske esthetiek (esthetische waarde). Deze bomen worden dus niet geschrapt als erfgoedelement maar een toelichting

van de erfgoedwaarde ervan wordt toegevoegd, zowel in het ministerieel besluit als in het inhoudelijk dossier.

De commissie vraagt de beheersvisie voor de panden met minder of geen erfgoedwaarde verder te versoepelen (paragraaf 4: *"De commissie benadrukt dat nieuwe, kwaliteitsvolle architectuur op deze locaties een toegevoegde waarde kan hebben. Voor de minder en niet waardevolle panden moet het aldus mogelijk zijn om over te gaan tot verbouwing of sloop en nieuwbouw, op voorwaarde dat de architecturale uitwerking van het verbouwde of nieuwe pand uitgaat van de erfgoedwaarden van het stadsgezicht. De commissie vraagt de beheersdoelstelling 3° en 4° als dusdanig te herformuleren."*).

Antwoord:

De commissie merkt terecht op dat de beheersvisie voor panden met minder of geen erfgoedwaarde soepel moet zijn. Zowel beheersdoelstelling 3° als 4° bevat nu echter al volgende zinnen: *"verbouwing of sloop en nieuwbouw is hier mogelijk op voorwaarde dat het verbouwde of nieuwe pand zich op vlak van schaal, volume, silhouet, dakvorm, dakafwerking en materialen inpast in de bestaande gevelwand en in de perceelstructuur van de omgeving. De architecturale uitwerking dient uit te gaan van het behoud van de erfgoedwaarden van het stadsgezicht."*

De commissie vraagt voor de beheersdoelstellingen inzake historisch herstel binnen het stadsgezicht duidelijk aan te geven dat de referentiesituatie is vastgelegd in artikel 2. §2 van het besluit (paragraaf 4).

Antwoord:

Bij artikel 5, 5° kan niet verwezen worden naar de referentiesituatie in artikel 2. §2 omdat in artikel 5, 5° aanbevolen wordt om over te gaan tot een aanvulling of reconstructie van juist die elementen die ontbreken in de referentiesituatie en om die reden ook niet vermeld worden in artikel 2. §2.

De commissie pleit voor een beheersvisie voor stadsgezichten die zich richt op de grotere ruimtelijk-structurende en stedenbouwkundige structuren en aspecten. De aandacht moet volgens de commissie in de eerste plaats uitgaan naar rooilijnen, percelering, schaal, volumewerking, ensemblewaarde en vormtaal.

Antwoord:

De behandeling van de erfgoedelementen en -kenmerken wordt meer toegespitst op het geheel.

De commissie vraagt in artikel 5 van het beschermingsbesluit op te nemen dat voor de opgenomen toelatingsplichten de procedure van artikel 6.3.12 van het onroerenderfgoedbesluit van toepassing is (paragraaf 6).

Antwoord:

Toelatingsplichtige handelingen in het ministerieel besluit worden steeds op maat van de bescherming opgesteld, waarbij sommige bepalingen zoals voorzien in het onroerenderfgoedbesluit kunnen worden opgenomen of weggelaten, indien relevant. Voor de toelatingsplichtige handelingen aan of in stads- en dorpsgezichten die worden opgesomd in nieuwe beschermingsbesluiten, geldt inderdaad dat de procedure van de meldingsplicht moet worden gevolgd. Dit blijven echter toelatingsplichtige handelingen. De meldingsplicht is immers een 'alternatieve vorm' van de reguliere toelatingsplicht, specifiek voor stads- en dorpsgezichten. Naar analogie met de VCRO (Vlaamse codex ruimtelijke ordening) waar de meldingsplicht een soort versoepeling van de vergunningsplicht is. Er moet namelijk een onderscheid gemaakt worden tussen de aard

van de handelingen (toelatingsplichtig) en de te volgen procedure (reguliere toelatingsplicht of meldingsplicht).

Wat betreft toelatingsplicht 5° d) inzake het rooien, vellen, beschadigen, vervangen of het wijzigen van de groeiplaats en groeivorm van de bomen aan de Vismarkt en het Felix Timmermansplein verwijst de commissie naar haar bemerking in paragraaf 3. De commissie vraagt de bomen aan de Vismarkt uit deze toelatingsplicht te schrappen.

Antwoord:

De bomen aan de Vismarkt behoren wel tot de erfgoedelementen omdat ze reeds tijdens de wederopbouw (in de jaren 1920) werden aangeplant en omdat ze de pittoreske esthetiek ondersteunen (esthetische waarde). Om die reden worden ze niet uit deze toelatingsplicht geschrapt.

Tot slot vraagt de commissie om de link tussen toelatingsplicht 5° g) ("*de aanmerkelijke reliëfwijziging van de bodem, wijziging van het hydrografisch netwerk of werk dat impact kan hebben op het grondwaterpeil.*") en het inhoudelijk dossier te duiden.

Antwoord:

De verwijzing naar een hydrografisch netwerk in toelatingsplicht 5° g) verwijst naar de in het stadsgezicht opgenomen boorden van de Binnennete die bovendien verbonden is met verschillende vlieten die onder het stadsgezicht doorlopen maar die niet vermeld worden bij de erfgoedelementen omdat ze niet zichtbaar zijn vanop de openbare weg. Deze verduidelijking wordt toegevoegd aan de toelatingsplicht in het ministerieel besluit.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

- Om aan te sluiten bij bestaande beschermingen werd het bebouwde deel van het perceel G841P (Grote Markt 57) op de plannen opgenomen binnen de afbakening en werden de percelen K437G (Grote Markt 37) en G794/02 (Grote Markt 54) volledig in de afbakening opgenomen. Om die reden werd ook het onbebouwde deel van perceel G841N aan de Brouwerijstraat uit de afbakening geschrapt. De gevel van het perceel aan de Grote Markt 37, uitgevend op de Florent Van Cauwenberghstraat werd voor de duidelijkheid expliciet uitgesloten van de bescherming in het inhoudelijk dossier (2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming). In artikel 1 van het ministerieel besluit werd verduidelijkt dat slechts een deel van het perceel K340F (Grote Markt 23) binnen de afbakening van de bescherming valt.
- Foto's van de meridiaan en rechtssteen (heksensteen) werden toegevoegd aan de fotoregistratie bij het ministerieel besluit (foto 89-90).
- De Verloren Kost werd verwijderd uit de beschrijving van de erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het ministerieel besluit (artikel 2. §2).
- De erfgoedwaarde van de bomen aan de Vismarkt werd geduid in de evaluatie van de erfgoedwaarde, zowel in het ministerieel besluit als in het inhoudelijk dossier.
- De behandeling van de erfgoedelementen en -kenmerken werd meer toegespitst op het geheel.
- De link tussen toelatingsplicht 5° g) van het ministerieel besluit en het inhoudelijk dossier werd verduidelijkt in het ministerieel besluit.

2. Adviezen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming

Openbaar onderzoek en hoorrecht

Stad Lier organiseerde het openbaar onderzoek van 26 januari 2018 tot en met 25 februari 2018. Tijdens het openbaar onderzoek organiseerde de gemeente een hoorzitting op 15 februari 2018. De bezwaren die tijdens deze hoorzitting werden geuit, werden hernomen in de schriftelijke bezwaren. Het verslag van deze hoorzitting is opgenomen in het PV dat de gemeente opstelde over het openbaar onderzoek. Het PV en de bezwaren maken integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Tijdens het openbaar onderzoek werden vijf bezwaren ingediend. Deze worden achtereenvolgens behandeld.

Omwille van privacy-redenen zijn de bezwaren anoniem opgenomen in dit document. Het beschermingsdossier bevat een overzicht van alle bezwaren en de gegevens van de bezwaarindieners.

Gemeente Lier

De Economische Raad van Lier bracht op 6 februari 2018 een positief advies uit over deze bescherming mits drie voorwaarden:

- 1 de vergunningstermijnen mogen hierdoor niet worden verlengd;
- 2 de stad Lier dient ondernemers die een vergunning wensen, te begeleiden om de procedure vlot te laten verlopen;
- 3 het beschermingsdossier moet worden aangepast zodat de bestaande openingen van panden op heden () behouden kunnen blijven.

Antwoord: Wat de eerste voorwaarde betreft: deze termijnen zijn wettelijk vastgelegd. De tweede voorwaarde is een aan te moedigen initiatief maar kan niet opgelegd worden binnen een beschermingsbesluit. Wat de derde voorwaarde betreft: deze aanpassing is onnodig want een bescherming kan enkel verplichten om de toestand op het moment van de bescherming te behouden, niet om terug te keren naar een vroegere toestand. De beheersdoelstellingen in artikel 3, 6° zijn wenselijke ontwikkelingen, geen verplichtingen.

De Adviesraden Ruimtelijke organisatie GECORO van Lier bracht op 22 februari 2018 een positief advies uit over deze bescherming mits vier voorwaarden:

- 1 niet verplicht teruggaan naar historische toestand, de situatie van vandaag als referentiepunt nemen (artikel 3, 6°);
- 2 aanpassen van artikel 5, 5° a) ("*toelating aanvragen voor omgevingswerken: plaatsen van boven en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen*"): met terugwerkende kracht hinderlijke kasten en leidingen van nutsvoorzieningen doen verdwijnen;
- 3 artikel 5, 5° e) ("*toelating aanvragen voor omgevingswerken: plaatsen van straatmeubilair of wijziging*") moet zonder advies van erfgoed kunnen;
- 4 om wonen boven winkels te kunnen stimuleren/verplichten moet een tweede toegang tot het pand tot het woongedeelte toegestaan worden wat mogelijk een wijziging aan het geveluitzicht op het gelijkvloers kan inhouden.

Antwoord: Wat de eerste voorwaarde betreft: deze aanpassing is onnodig want een bescherming kan enkel verplichten om de toestand op moment van bescherming te behouden, niet om terug te keren naar een vroegere toestand. Om dezelfde reden kan niet ingegaan worden op de tweede voorwaarde. Op de derde voorwaarde wordt geantwoord dat dergelijke toelatingsplichtige handelingen in beschermde stads- of

dorpsgezichten volgens het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 (artikel 6.3.12.) *mogen worden aangevat vanaf de twintigste dag na de datum van de melding, behalve als het college van burgemeester en schepenen de aanmelder voordien per beveiligde zending op de hoogte brengt dat de aangemelde handelingen van aard zijn om de wezenlijke eigenschappen van het beschermde stads- of dorpsgezicht te verstoren. In dat geval kunnen de handelingen slechts worden aangevat nadat het agentschap of in voorkomend geval de erkende onroerenderfgoedgemeente een toelating heeft verleend.* Wat de laatste voorwaarde betreft, wordt opgemerkt dat in het beschermingsbesluit al expliciet is opgenomen dat Onroerend Erfgoed initiatieven steunt om leegstand in te dammen (artikel 3, 6° b). Het wonen boven winkels is zo'n initiatief en Onroerend Erfgoed zal dan ook geval per geval constructief meedenken om dit te kunnen realiseren zonder de erfgoedwaarde van het pand aan te tasten.

De Deelraad Erfgoed en Beeldende Kunsten heeft op 22 februari 2018 deze bescherming besproken. Er wordt opgemerkt dat de deelraad niet rechtstreeks op de hoogte gebracht is van het openbaar onderzoek en de hoorzitting en om die reden geen gefundeerd advies kan uitbrengen. De deelraad gaat niet akkoord dat voor bepaalde panden specifieke beheersdoelstellingen gelden en zo in zekere zin van de bescherming als stadsgezicht uitgesloten worden.

Antwoord: Sommige panden (voornamelijk historiserende architectuur uit de tweede helft van de 20ste eeuw) hebben een relatief lagere erfgoedwaarde (omdat de historische waarde als heropbouw van oorlogsschade hier grotendeels ontbreekt) en dus zijn specifieke beheersdoelstellingen voor deze categorie gerechtvaardigd. Dit geldt in nog sterkere mate voor de panden die de erfgoedwaarde van het stadsgezicht in hun huidige toestand niet ondersteunen.

Het college van Burgemeester en Schepenen van Lier besliste op 5 maart 2018: *"Het college sluit zich niet aan bij het advies van de Deelraad Erfgoed () Het pand gelegen Vismarkt 7 en 9 dient als één geheel te worden aanzien en valt onder hetzelfde beschermingsstatuut (maar het minst beschermde)."*

Antwoord: dit advies wordt gevolgd (zie antwoord op bezwaar 3).

Bezwaar 1, 4 en 5 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Omdat bezwaren 1, 4 en 5 identiek zijn, worden deze hier samen behandeld.

De bezwaarindieners hebben geen bezwaar tegen de bescherming van de historiserende wederopbouwarchitectuur uit het interbellum, maar wel tegen de bescherming van de historiserende architectuur uit de periode na de Tweede Wereldoorlog die wordt gezien als 'namaak'.

Antwoord: De historiserende architectuur van na de Tweede Wereldoorlog heeft inderdaad relatief minder waarde dan die uit het interbellum (omdat de historische waarde als heropbouw van oorlogsschade hier grotendeels ontbreekt). Omwille van deze louter ondersteunende erfgoedwaarde kregen deze panden al aangepaste beheersdoelstellingen die ook sloop en nieuwbouw mogelijk maken (artikel 3, 4°).

De bezwaarindieners verzetten zich tegen de omschrijving als storend van het pand aan de Vismarkt 13 (*"een modernistisch gebouw () van de hand van architect Vandenberghe (sic) dd 1937"*) en het pand aan de Grote Markt 26 (waarvan het ontwerp in 2012 *"in overleg met de stedenbouwkundige diensten van de stad Lier"* tot stand kwam).

Antwoord: dit bezwaar werd ook aangehaald tijdens de hoorzitting 15 februari 2018. De term storend wordt weggelaten uit het inhoudelijk dossier. In plaats daarvan wordt gesteld dat deze twee panden in hun huidige toestand de erfgoedwaarde van het stadsgezicht niet ondersteunen, zoals al vermeld werd in het beschermingsbesluit.

De bezwaarindieners menen dat de bescherming hedendaagse architectuur onmogelijk maakt.
Antwoord: Dit bezwaar is onterecht. Het beschermingsbesluit legt geen historiserende architectuur op maar stelt als voorwaarde enkel: *"dat het verbouwde of nieuwe pand zich op vlak van schaal, volume, silhouet, dakvorm, dakafwerking en materialen inpast in de bestaande gevelwand en in de perceelstructuur van de omgeving. De architecturale uitwerking dient uit te gaan van het behoud van de erfgoedwaarden van het stadsgezicht."* (artikel 3, 3°-4°)

De bezwaarindieners vragen dat de bescherming zou voorzien dat de Bakkerstoren (Vismarkt 11) niet langer zou worden ingekapseld worden door Vismarkt 7-9.

Antwoord: een bescherming kan niet opleggen om terug te keren naar een vroegere toestand en de vraag is ook of vrijmaking hier wenselijk is. De laat 14de-eeuwse Bakkerstoren was ook voor de bouw van de woning aan de Vismarkt 9 (circa 1958) al deels ingekapseld (door het 17de-eeuwse Buildragershuisje).

De bezwaarindieners vragen een nieuwe hoorzitting omdat de eigenaars van het beoogde stadsgezicht niet persoonlijk werden uitgenodigd voor een hoorzitting.

Antwoord: De organisatie van een hoorzitting in het kader van een bescherming is een gemeentelijke bevoegdheid.

Bezwaar 2 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

De bezwaarindieners werd niet persoonlijk uitgenodigd voor de hoorzitting en volgens hem werd de vergadering niet geldig samengeroepen en moet ze worden overgedaan.

Antwoord: De organisatie van een hoorzitting in het kader van een bescherming is een gemeentelijke bevoegdheid.

De bezwaarindieners vindt de historiserende architectuur geschiedenisvervalsing. Verderop wordt verwezen naar de stad Napier in Nieuw Zeeland die in 1931 werd verwoest door een aardbeving: *"Ze werd prachtig heropgebouwd in de toen heersende stijl en geldt nu als "Art Deco Capital of the World". Dit had men in Lier ook kunnen doen en onze stad architectonisch uniek maken."*

Antwoord: dit bezwaar is een puur subjectieve beoordeling. Uit wetenschappelijke architectuurhistorisch onderzoek van de voorbije 35 jaar is gebleken dat ook de historiserende architectuur van de wederopbouw erfgoedwaarde heeft. Als internationaal voorbeeld kan verwezen worden naar het historisch stadscentrum van Warschau, dat tussen 1945 en 1984 historiserend werd heropgebouwd en dat om die reden erkend is als UNESCO Werelderfgoed.

De bezwaarindieners betwist de eenzijdige bescherming van de historiserende architectuur: *"Het voorstel is een historische miskleun want mist lange termijnvisie. Het staart zich blind op namaakarchitectuur en wat niet past in die niet onderbouwde enge interpretatie zoals Grote Markt 26, Vismarkt 9, 13 en vanaf 25 mag afgebroken worden om PlopsaLier voor altijd te bevriezen. Het hele gedoe lijkt meer op een klucht waarmee Lier zich in de ogen van echte specialisten hopeloos belachelijk zal maken. Het voorstel moet geweigerd worden en herwerkt met gefundeerde inbreng uit diverse disciplines."*

Antwoord: dit bezwaar is onterecht. De bescherming voorziet ook het behoud van de zeldzame voorbeelden van wederopbouw in een meer 'moderne' vormgeving (zoals het art deco gebouw van Grote Markt 67-68), evenals het behoud van de zeldzaam bewaarde neoclassicistische architectuur (zoals Grote Markt 51-53) waar men zich bij de wederopbouw juist van afkeerde. Dat niet louter gefocust wordt op behoud van historiserende architectuur blijkt ook uit de voorbeelden die de bezwaarindieners zelf aanhaalt: Vismarkt 9 behoort (zoals de meeste gebouwen van na de Tweede Wereldoorlog met een historiserende architectuur) tot de categorie gebouwen die binnen

deze bescherming als minder waardevol worden omschreven (omdat de historische waarde als heropbouw na de Eerste Wereldoorlog hier ontbreekt). Vismarkt 25-29 is historiserende architectuur die buiten de afbakening van het stadsgezicht werd gehouden omdat deze als onvoldoende waardevol werd beoordeeld.

De bezwaarindiener betwist de beheersdoelstellingen van Vismarkt 13: "[dit huis] wordt op pagina 12/14 te lelijk gevonden om de "erfgoedwaarde te ondersteunen" en mag gesloopt worden. Het werd gebouwd volgens het ontwerp d.d. 12/7/1937 van de gerenommeerde architect Van Steenberghe. Het is het enige gebouw op de Vismarkt in eigentijdse modernistische stijl, een van de weinige dat samen met o.a. de ook niet historiserende Bakkerstoren er naast waard is om beschermd te worden."

Antwoord: de Bakkerstoren aan de Vismarkt 11 is al een beschermd monument (MB van 8 mei 1992). Het huis aan de Vismarkt 13 kreeg aangepaste beheersdoelstellingen omdat het in de huidige toestand de erfgoedwaarde (en in het bijzonder de architecturale waarde) van het stadsgezicht niet ondersteunt door beeldbepalende verbouwingen (de beschildering van de bakstenen gevel en de invoeging van een nieuwe garagepoort). Daarenboven is de erfgoedwaarde van het oorspronkelijk uitgevoerde ontwerp binnen dit stadsgezicht eerder beperkt omwille van een lage historische waarde (geen wederopbouw na oorlogsschade) en een lage contextwaarde (nadruk op horizontaliteit in de gevelopeningen, dakvorm en gevel). Deze woning werd ook niet ontworpen door de gerenommeerde architect Van Steenberghe (Eduard), zoals blijkt uit archief-, literatuur- en handtekeningenonderzoek. De ontwerpdatum (1937) en ontwerper (een Van Steenberghe, niet Eduard) worden wel toegevoegd aan het inhoudelijk dossier. Bij de beheersdoelstellingen in het beschermingsbesluit wordt toegevoegd: "Voor het pand aan de Vismarkt 13 is het wenselijk dat de bakstenen gevel hersteld wordt in zijn oorspronkelijke, onbeschilderde toestand".

Intussen zou men zich beter bezig houden met het aanpakken van smakeloze reclameborden, publiciteit en verlichting die het huidig stadszicht wel verstoren en binnen de bevoegdheid van het Stadsbestuur vallen.

Antwoord: dit bezwaar is gericht aan het stadsbestuur maar er wordt opgemerkt dat het huidige beschermingsbesluit een instrument biedt om deze praktijk aan te pakken, met name artikel 5, 4° f).

Bezwaar 3 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

De bezwaarindiener vraagt dezelfde beheersdoelstellingen voor Vismarkt 7 als voor Vismarkt 9 omdat het onderscheid in erfgoedwaarde tussen beide panden onvoldoende is (een gelijkaardige historiserende architectuur met louter enkele decennia verschil) en omdat beide panden al zeer lang onlosmakelijk en fysiek verbonden zijn door een gelijkvloerse handelszaak (ontbreken van dragende scheidingsmuur) waardoor de sloop van Vismarkt 9 (die conform is met de beheersdoelstellingen) moeilijk gaat zonder stabiliteitsproblemen te veroorzaken bij Vismarkt 7.

Antwoord: Het onderscheid in erfgoedwaarde tussen Vismarkt 7 en 9 is gebaseerd op het feit dat het pand aan de Vismarkt 7 heropgebouwd werd omwille van schade die aangebracht werd tijdens de Eerste Wereldoorlog (historische waarde). Dit aspect ontbreekt bij Vismarkt 9. Anderzijds wordt erkend dat door de latere verbouwingen (waaronder de invoeging van een gemeenschappelijke winkelpui bij Vismarkt 7-9) de erfgoedwaarde van Vismarkt 7 relatief beperkt is in vergelijking met de overige wederopbouwarchitectuur binnen het stadsgezicht. De bouwfysische verwevenheid van beide panden maakt het daarenboven inderdaad moeilijk om Vismarkt 7 te behouden bij sloop van Vismarkt 9. Om die reden wordt beslist om voor Vismarkt 7 dezelfde beheersdoelstellingen te voorzien als deze die al voorzien waren voor Vismarkt 9.

3. Conclusie

De adviezen en bezwaren **uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming** hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.

Het inhoudelijk dossier werd als volgt aangepast:

- In 1.2. (Historisch overzicht) werd bij Vismarkt 13 de bouwdatum ("*Eind jaren dertig*") en ontwerper ("*een Van Steenberg, niet Eduard*") toegevoegd.
- In 1.3. (Beschrijving) werd bij Vismarkt 13 "*Naoorlogse*" vervangen door "*Interbellum*"
- In 2.3. (Motivering van de afbakening van de bescherming) werd de term "*storend*" voor Grote Markt 26 en Vismarkt 13 vervangen door de omschrijving "*ondersteunen de erfgoedwaarde van het stadsgezicht niet in hun huidige toestand*", zoals al vermeld werd in het beschermingsbesluit. Ook daar werd de bouwdatum van het pand aan de Vismarkt 13 aangepast.

Het beschermingsbesluit werd als volgt aangepast:

- Bij de beheersdoelstellingen (artikel 3, 3°) werd voor de panden aan de Grote Markt 26 en Vismarkt 13 toegevoegd "*in hun huidige toestand*", alsook: "*Voor het pand aan de Vismarkt 13 is het wenselijk dat de bakstenen gevel hersteld wordt in zijn oorspronkelijke, onbeschilderde toestand*".
- Bij de beheersdoelstellingen (artikel 3, 4°) werd het wederopbouw pand aan de Vismarkt 7 "*(dat door latere verbouwingen onlosmakelijk verbonden is met het pand aan de Vismarkt 9)*" toegevoegd. "*Naoorlogs*" werd verduidelijkt als "*na de Tweede Wereldoorlog*".